

Нестеренко Катерина

кандидат юридичних наук, доцент кафедри
державно-правових дисциплін КННІ ДонДУВС

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ІНСТИТУТУ АНТИКОРУПЦІЙНИХ УПОВНОВАЖЕНИХ: ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Сьогодні, коли основна увага нашого суспільства залишається зосередженою на перемозі та подоланні наслідків війни, органи державної влади та органи місцевого самоврядування вже мають розпочати планування та здійснювати післявоєнне відновлення. Ключовим викликом у цьому відношенні буде посилення спроможності всіх українських регіонів з одночасним впровадженням найвищих стандартів прозорості та підзвітності. Прозорість та підзвітність – надзвичайно важливі показники роботи сучасної державної та місцевої влади, які означають, що громада бачить та знає, що відбувається, які проблеми вирішуються та які рішення приймаються.

Мінімізувати корупційні ризики, зокрема які пов’язані з відбудовою, формувати культуру доброчесності, впроваджувати позитивні практики з етичної поведінки, запобігти корупційним правопорушенням а також підвищити рівень відкритості та публічності неможливо без утворення (призначення) антикорупційного підрозділу(особи).

Інститут уповноважених підрозділів (осіб) з питань запобігання та виявлення корупції є первинною ланкою загальної антикорупційної інфраструктури. Уповноважені здійснюють свою діяльність в державних органах, органах місцевого самоврядування, державних підприємствах, установах, організаціях. На них ст. 131 Закону України «Про запобігання корупції» [1] покладається організація та здійснення комплексу заходів із запобігання та виявлення корупції. Всі ці заходи призначені допомогти керівнику забезпечувати діяльність інституції на засадах доброчесності та ефективно управляти корупційними ризиками.

Цимбаленко Я.Ю зазначає, що основною метою професійної діяльності антикорупційного уповноваженого виступає налагодження та забезпечення

функціонування системи запобігання корупції в організації публічного сектору як комплексу завдань з запобігання, виявлення та усунення корупційних, пов’язаних з корупцією правопорушень та інших порушень антикорупційного законодавства.[2.с.271-278]

Аналізуючи дослідження поточного стану та перспектив розвитку інституту антикорупційних уповноважених, підготованого НАЗК [3] можна стверджувати, що на цьому етапі розвитку інституту антикорупційних уповноважених існує не узгодженість положень чинного законодавства України, які регулюють питання підпорядкування, підзвітності та підконтрольності уповноваженої особи на різних рівнях державного управління. Особливістю правового статусу та однією з гарантій незалежності уповноваженої особи від впливу чи втручання у її роботу є закріплена у ч. 3 ст. 131 Закону вимога щодо підзвітності та підконтрольності уповноваженої особи виключно керівнику відповідного державного органу, органу місцевого самоврядування, іншої організації [1].

Це обумовлено, зокрема, тим, що реалізація низки завдань уповноважених осіб потребує безпосередньої взаємодії з керівником організації, у тому числі, з питань запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, захисту викривачів, притягнення винних осіб до дисциплінарної відповідальності за порушення вимог антикорупційного законодавства, інформування про факти вчинення таких порушень, управління корупційними ризиками.

Однак на практиці часто порушуються вимоги щодо прямого управлінського зв’язку між керівником інституції та уповноваженою особою. Така практика здебільшого має місце в центральних органах державної влади і полягає у покладенні на керівників, за розподілом повноважень, функцій з координації діяльності уповноважених осіб або координації роботи з питань запобігання та виявлення корупції (відповідно до ст. 9 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади»).

Ця можливість допускається, зокрема, положеннями ч. 1 ст. 9 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади», які не узгоджуються із

вимогами Закону та передбачають наявність у міністра заступника з питань запобігання та виявлення корупції.

Наявність проміжної управлінської ланки між уповноваженими особами та керівником інституції створює ризик блокування ініціатив антикорупційного уповноваженого та можливості виконання покладених на нього обов'язків, і тому існує нагальна потреба в узгодженні положень законодавства та забезпечення фактичної його реалізації з питань підпорядкування, підзвітності та підконтрольності антикорупційних уповноважених.

Також необхідно звернути увагу на неузгодженість у законодавстві засад організації роботи уповноваженого підрозділу (особи) в місцевих державних адміністраціях. Попри те, що з урахуванням обов'язкових вимог до штатної чисельності уповноважених підрозділів державні адміністрації зобов'язані утворювати уповноважені підрозділи як самостійні структурні підрозділи, рекомендаційні переліки структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій, затверджені постановою КМУ від 18.04.2012 № 606, не передбачають утворення підрозділу з питань запобігання та виявлення корупції як окремого та самостійного. На практиці це допускає функціонування уповноваженого підрозділу у складі іншого самостійного підрозділу, що виключатиме його пряме підпорядкування, підзвітність та підконтрольність безпосередньо голові державної адміністрації. Як наслідок, суттєво обмежуються гарантії незалежності та інституційної спроможності уповноважених підрозділів місцевих державних адміністрацій

З огляду на викладене можна констатувати, що наразі інститут антикорупційних уповноважених має нагальні потреби в узгодженні правового регулювання базових питань, вирішення яких суттєво впливає на якість виконання поставлених перед антикорупційними уповноваженими завдань.

Список використаних джерел

1. Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII «Про запобігання корупції»;
2. Цимбаленко Я.Ю. Генеза становлення інституту уповноважених осіб з питань запобігання та виявлення корупції в Україні Право та державне управління 2021 №1 с.271-278

3. Аналітичне дослідження поточного стану та перспектив розвитку інституту антикорупційних уповноважених: <https://antycorportal.nazk.gov.ua/uploads/efektyvnist-upovnovazhenyh/analitichne-doslidzhennya.pdf>

Оліхнович Арина

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, спеціальності 081 Право Київського фахового коледжу туризму та готельного господарства

Науковий керівник: Коросташивець Ю.Г.,
кандидат юридичних наук, доцент, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист Київського фахового коледжу туризму та готельного господарства

ІННОВАЦІЇ У ЦИВІЛЬНОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ ЯК ВІДПОВІДЬ НА ВИКЛИКИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

Серед ключових пріоритетів в Україні сьогодні є забезпечення сприяння розвитку інноваціям. Саме розвиток інновацій визначається політичним керівництвом України як рушійна та об'єднуюча сила наших спільних зусиль з досягнення цілей сталого розвитку.

Інновації у цивільному законодавстві є важливим інструментом відповіді на виклики сучасного суспільства. Це означає надання оновлених, актуальних нормативних положень, які відповідають потребам і тенденціям сучасного світу. Шляхом впровадження інновацій у цивільне законодавство можна покращити захист прав і інтересів громадян, сприяти розвитку суспільства та економіки, а також забезпечити більш ефективне функціонування правової системи.[4]

Беручи до уваги все більш зростаючу конкуренцію цивілістичної науки, проблема інновацій у вказаній галузі права є затребуваним. Не дивлячись на те, що у Цивільному кодексі України інновації фактично прирівняні до об'єктів інтелектуальної власності, інноваційне право сьогодні не втратило свою виключність та галузеву приналежність до цивільного права.[1]

Інновації можуть включати в себе впровадження нових правових інструментів, зміну процедур регулювання відносин між суб'єктами цивільного